

N34 bij Klooster (Gemeente Coevorden)

Een bureauonderzoek

ArGeoBoor rapport 1288
auteur: L.C. Nijdam (senior
prospector)

paraaf voor vrijgave

datum: 9 juni 2014

Opdrachtgever: Roobeek Advies

ISSN: 2351-9975

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting.....	3
1 Inleiding.....	4
1.1 Kader.....	4
1.2 Doel en Vraagstelling.....	4
1.3 Administratieve data.....	4
2 Bestaande en toekomstige situatie.....	5
2.1 Beschrijving plangebied.....	5
2.2 Voorziene ontwikkeling.....	5
3 Bureauonderzoek.....	6
3.1 Methode.....	6
3.2 Aardkundige gegevens.....	6
3.3 Historische situatie.....	9
3.4 Bekende archeologische terreinen, waarnemingen, vondst- en onderzoeksmeldingen.....	14
4 Archeologische verwachting.....	17
5 Conclusies.....	20
6 Aanbeveling.....	21
Literatuur.....	22
Bronnen geraadpleegde kaarten.....	22
Bijlage 1. Impressie toekomstige situatie	

Samenvatting

In opdracht van Roobeek Advies heeft ArGeoBoor een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd langs de N34 bij Klooster (Gemeente Coevorden). Het voornemen is om een aansluiting van de N34 op het bestaande wegennet te realiseren. Hierbij zullen wegcunetten, bermsloten en andere bodemverstoringen plaatsvinden waar dit mogelijk nog niet eerder gebeurd is. Hierbij bestaat de kans dat archeologische waarden verstoord worden. In dit kader dient een archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de oostzijde van het deel uitmaakt van het beekdal van de Kleine Vecht. Ten oosten van dit beekdal, ter plaatse van de Coevorderweg ligt een smalle lange zandkop. Ten noorden van deze zandkop is dalvormige laagte aanwezig, die lijkt aan te sluiten op het beekdal van de Kleine Vecht. Binnen het plangebied kunnen archeologische resten aanwezig zijn uit de periode laat-paleolithicum t/m de nieuwe tijd. Ter plaatse van de zandkop lijkt de kans op bodemverstoring groot, voor van oorsprong lagere gebieden zal de verstoring minder zijn.

Op basis van het bureauonderzoek wordt aanbevolen om in het plangebied een archeologische vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een verkennend booronderzoek. Doel van het verkennend booronderzoek zal moeten zijn om de bodemopbouw in het plangebied in kaart te brengen. Duidelijk moet worden waar de grenzen liggen tussen het van oorsprong hoog- en het van oorsprong laag gelegen gebied en in hoeverre de bodem nog intact is.

Dit selectieadvies dient te worden voorgelegd aan de bevoegde overheid in dit geval de Gemeente Coevorden. Deze zullen op basis van de aangeleverde gegevens een selectie besluit nemen over deze aanbeveling.

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van Roobeek Advies heeft ArGeoBoor een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd langs de N34 bij Klooster (Gemeente Coevorden). Het voornemen is om een aansluiting van de N34 op het bestaande wegennet te realiseren. Hierbij zullen wegcunetten, bermsloten en andere bodemverstoringen plaatsvinden waar dit mogelijk nog niet eerder gebeurd is. Hierbij bestaat de kans dat archeologische waarden verstoord worden. In dit kader dient een archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Dit bureauonderzoek is de eerste fase van archeologisch onderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd conform de KNA 3.3.¹

1.2 Doel en Vraagstelling

De doelstelling van het bureauonderzoek is het formuleren van een archeologische verwachting voor het plangebied op basis van bekende aardkundige-, historische- en archeologische gegevens. De volgende vragen staan bij het onderzoek centraal:

- Wat zijn de aardkundige kenmerken van het (historische) landschap waarin het plangebied ligt?
- Zijn er archeologische waarden te verwachten in het plangebied?
- Zo ja. Wat is de aard en diepteligging van eventueel aanwezige archeologische resten?
- Kan een uitspraak worden gedaan over de eventuele verstoringsdiepte van de bodem?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen graafwerkzaamheden?
- Is een archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk? Zo ja welk type?

1.3 Administratieve data

Adres:	N34 bij Klooster
Toponiem:	N34 en Klooster (= tevens een straatnaam)
Kadastrale adres	Coevorden, sectie L, nrs. 462, 850. 455, 849 en. 449
Provincie:	Drenthe
Gemeente:	Coevorden
Opdrachtgever:	Roobeek Advies
bevoegd gezag:	Gemeente Coevorden
Adviseur bevoegd gezag	LIBAU Hoge der Aa 5 9712 AC Groningen T 050-3126545 E info@libau.nl
Coördinaten:	244.317/519.078 244.585/519.304 244.553/518.948 244.263/518.813
Oppervlakte:	Circa 6 ha
Kaartblad:	22E
Onderzoekmeldingsnummer:	60114
Onderzoeksnummer	

¹ Centraal College van deskundigen 2013

2 Bestaande en toekomstige situatie

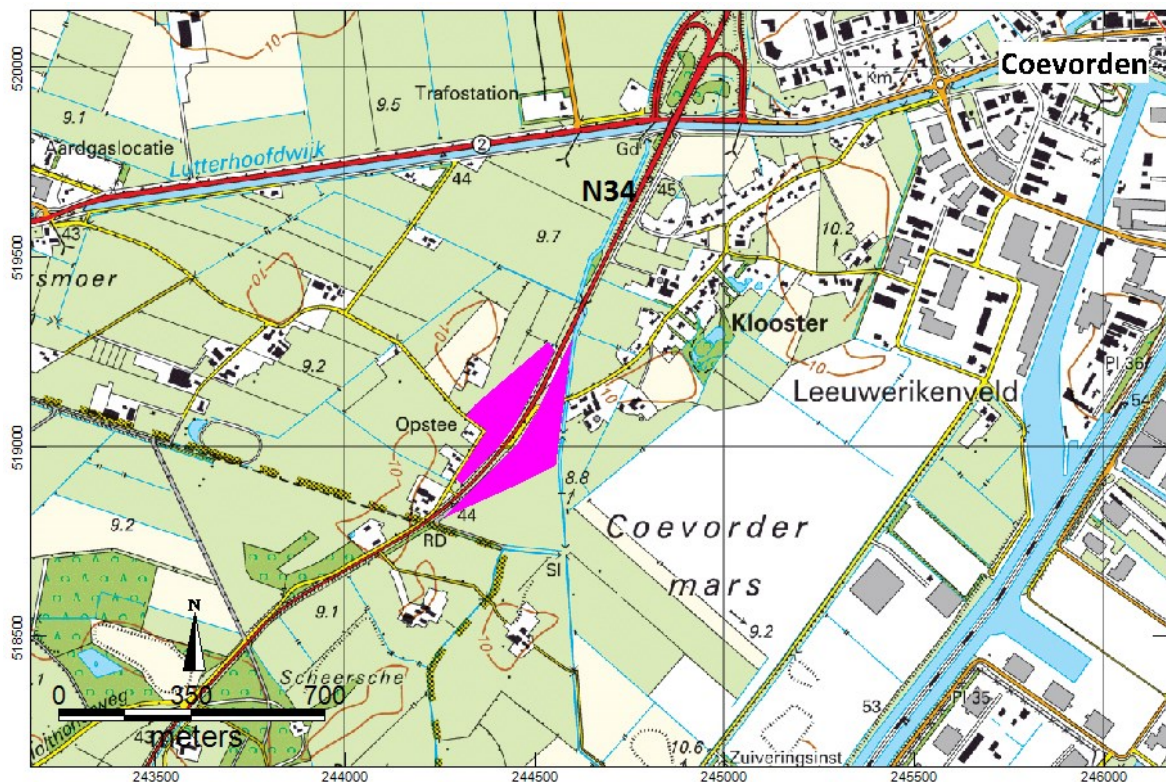
2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied ligt ten zuidwesten van het plaatsje Klooster ten oosten en westen van de huidige N34 (zie afbeelding 1). Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 6 hectare. De zuidwesthoek van het plangebied is in gebruik als grasland met bomen. De noordwesthoek is in gebruik voor de opslag van stacaravans en is in het verleden mogelijk opgehoogd met gebroken puin. Het gebied ten oosten van de N34 is in gebruik als grasland.

Uit een kaart met gegevens van het Actueel Hoogtebestand Nederland blijkt dat de westelijke rand ligt rond 10,2 m en de oostzijde ligt rond 9,2 m +NAP.² (zie afbeelding 2).

2.2 Voorziene ontwikkeling

Het project betreft het realiseren van aansluitingen van de N34 op het bestaande wegennet. Een impressie van de toekomstige situatie is weergegeven in bijlage 1. Bij de werkzaamheden zal uitgebreid grondwerk nodig zijn om een goede fundering voor de nieuw te leggen wegen. Daarnaast zullen greppels worden aangelegd.

Afbeelding 1. Ligging van het plangebied (paars) op een topografische kaart.³

² <http://ahn.geodan.nl/ahn/>

³ Kadaster 2012

3 Bureauonderzoek

3.1 *Methode*

Bij het bureauonderzoek zijn bekende gegevens bestudeerd om te komen tot een archeologische verwachting. De geraadpleegde bronnen zijn opgenomen in de literatuurlijst.

3.2 *Aardkundige gegevens*

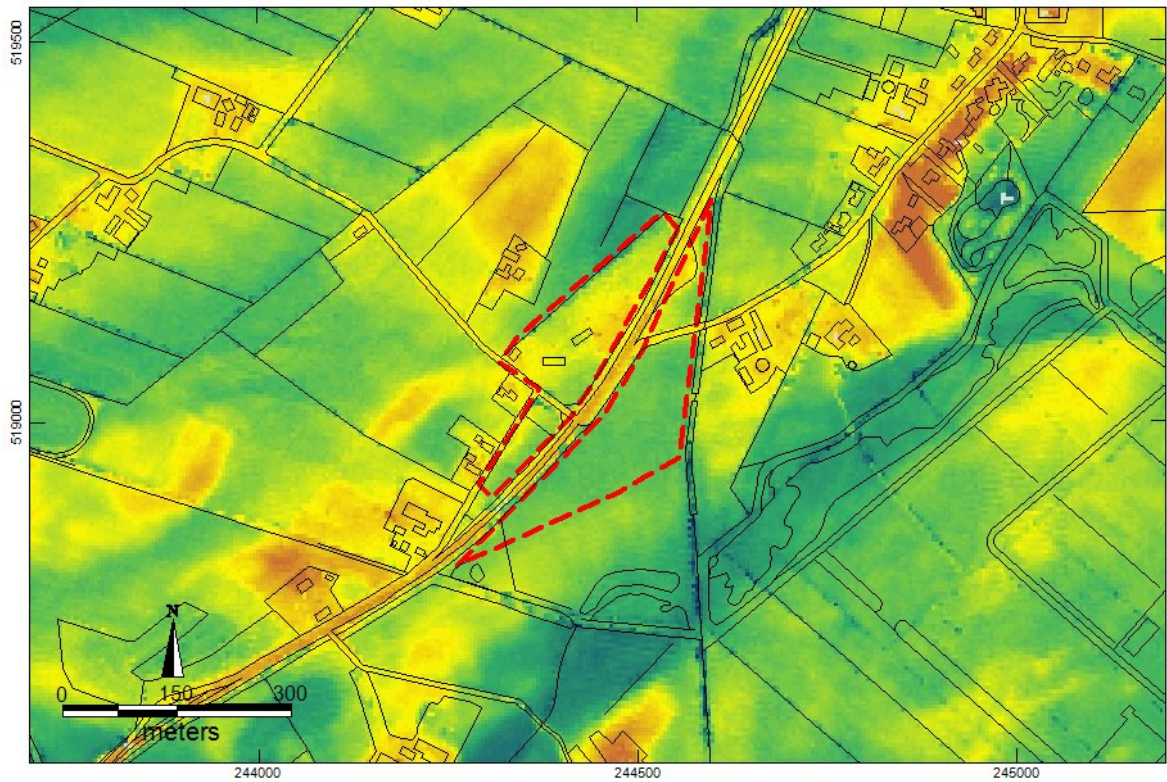
Het plangebied is gelegen ten zuiden van het Drents plateau in een gebied waar door smeltwaterstromen in de laatste ijstijd een noordoost-zuidwest georiënteerde brede dalvormige laagte is ontstaan. De afstroming vond richting het zuidwesten plaats. Deze laagte is vermoedelijk reeds ontstaan aan het einde van het Saalien (370.000 en 130.000 jaar geleden) als gevolg van grootschalige erosie bij het afsmelten van de Saalien-ijskap.⁴ Gedurende de warme periode die volgde: 'het Eemien' vond plaatselijk sterke insnijding van beken plaats. In de hierop volgende ijstijd: 'het Weichselien' tussen 115.000 en 11.755 jaar geleden, heeft door talrijke vries-dooi cycli nog veel erosie plaatsgevonden. Hierbij zijn de oorspronkelijke diepere dalen weer grotendeels opgevuld met sediment (fluvio-periglaciale afzettingen) en vooral in de breedte verder uitgesleten.⁵

Uit een kaart gemaakt van meetpunten van het actueel hoogtebestand Nederland (AHN) en uit de geomorfologische kaart blijkt dat het plangebied ligt in een gebied waar verschillende geulvormige laagten aanwezig zijn. Naast de erosie van het keileem en het ontstaan van geulen heeft er in het midden en koudste deel van het Weichselien, ook veel zandtransport door de wind plaatsgevonden. Dit vrijgekomen zand is vooral afgezet in de aanwezige laagten en er hebben zich zandruggen gevormd. Indien het zand is opgewaaid uit rivierbeddingen wordt ook wel van 'rivierduinen' gesproken. Deze eolische zandafzettingen worden gerekend tot het Laagpakket van Wierden behorende tot Formatie van Boxtel. Uit het AHN blijkt dat het midden van het plangebied ligt op een smalle zuidwest-noordoost gelegen rug. Het noordwestelijk deel is mogelijk opgehoogd. Het oosten incl. een strookje tussen de Coevorderweg en de N34 in ligt eveneens laag. De N34 ligt hier op een verhoging (zie afbeelding 2). Op de geomorfologische kaart is het hoge gebied gekarteerd als dekzandrug met- en zonder oud bouwlanddek (code 3K14) De minder uitgesproken hoogten zijn gekarteerd als dekzandruggen met of zonder landbouwdek (code 3L5). Het laaggelegen oostelijk deel van het plangebied is gekarteerd als beekdalbodemp met meander-ruggen en geulen (code 2R7).⁶

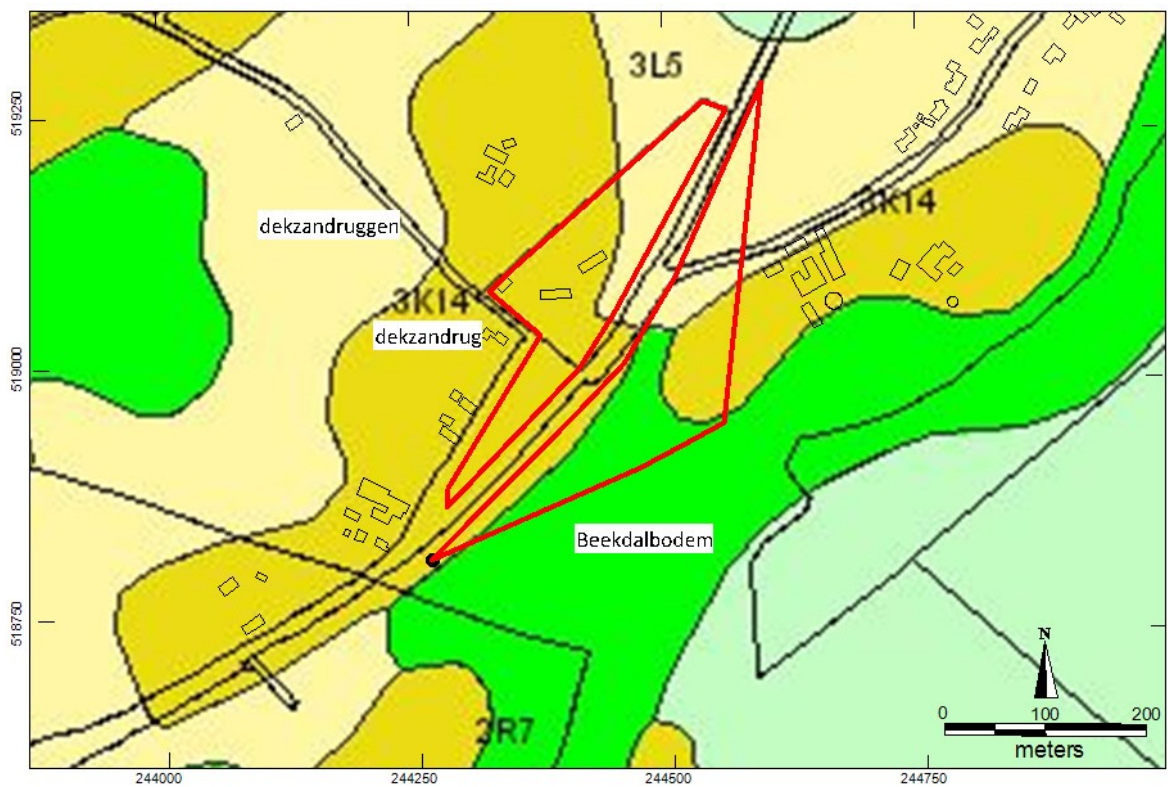
⁴ De Mulder e.a. 2003 & Berendsen 2004

⁵ De Mulder e.a. 2003

⁶ Alterra 2003

Afbeelding 2. Het plangebied geprojecteerd op het actueel hoogtebestand Nederland.⁷

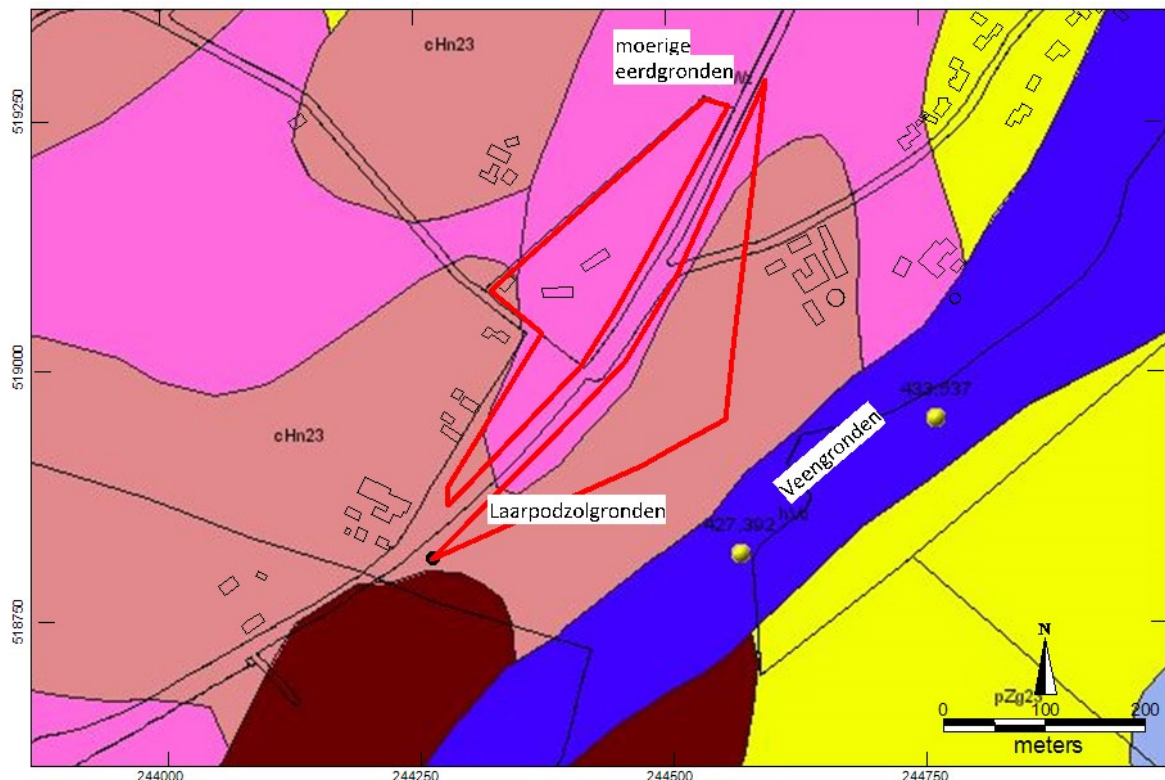

Afbeelding 3. Het plangebied op een geomorfologische kaart.⁸

⁷ <http://ahn.geodan.nl/ahn/>

⁸ Alterra 2003

Het noordwestelijk deel van het plangebied bestaat uit moerige eerdgronden met een moerige bovengrond (code vWz-II). In het oostelijk- en zuidelijk gedeelte van het plangebied komen laarpodzolgronden in lemig fijn zand (code: cHn23) voor. In het beekdal ten oosten van het plangebied komen koopveengronden op zeggeveen, rietzeggeveen of mesotroof broekveen voor (code U22Tnr.103). Ten zuiden van het plangebied komen hoge bruine enkeerdgronden voor in lemig fijn zand (code: bEZ23). Dit betreft een oude akker (vergelijk kaarten volgend hoofdstuk).

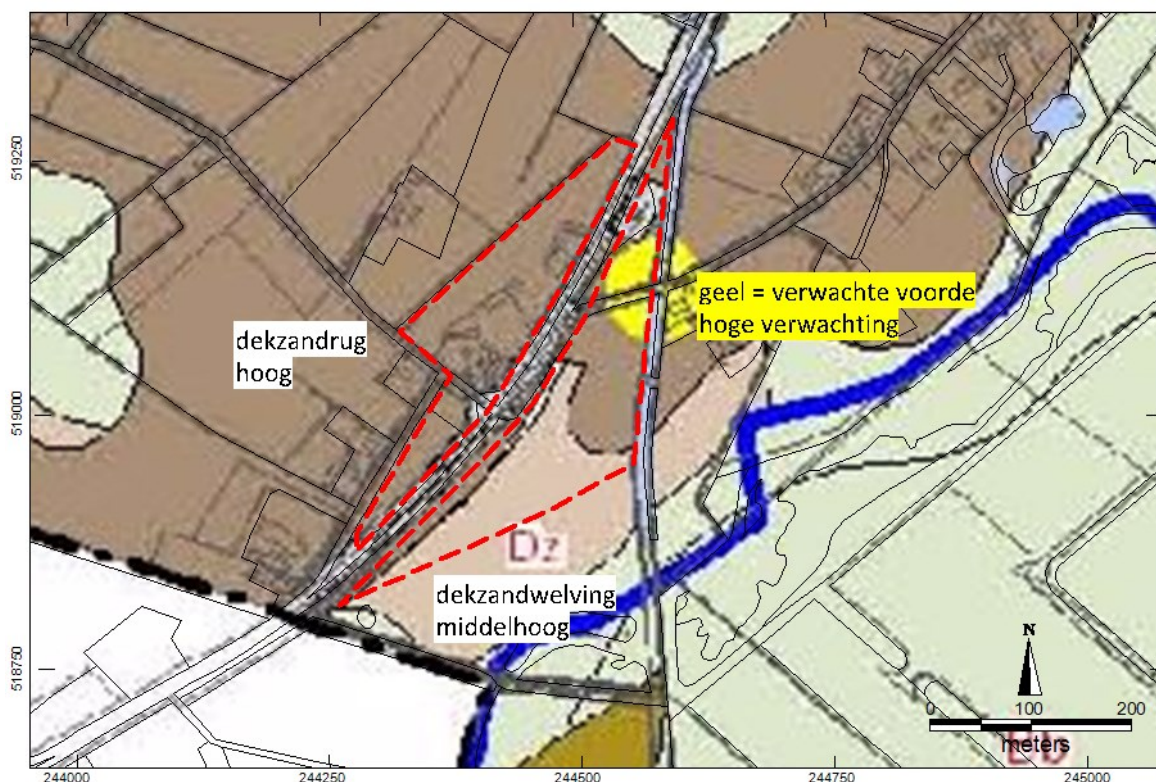

Afbeelding 4. Plangebied geprojecteerd op de bodemkaart.

Op de bodemkaart is het westelijk deel van het plangebied als moerige eerdgrond gekarteerd en het oostelijk deel als laarpodzolgrond. Dit is opvallend omdat in de hoger gelegen westzijde eerder een podzolbodem verwacht zou worden en in het lager gelegen oostelijk deel een eerdgrond juist meer op zijn plaats zou zijn. Een mogelijke verklaring ligt in de natuurlijke ontwatering van het gebied. Uit de bodemtypen kan allicht worden opgemaakt dat de oostzijde van het plangebied drogere condities heeft dan de westzijde. Dit kan verklaard worden door de nabijheid van de Kleine Vecht. Een andere reden kan een onnauwkeurigheid in het kaartbeeld zijn.⁹ Eerdgronden zijn gronden waarbij als gevolg van een hoge grondwaterstand plantenresten slecht werden afgebroken. Hierdoor ontstond een dikke humeuze bovengrond. Dat de bodem moerig is kan duiden op voormalige veenbedekking. Door de hoge grondwaterstand was ook geen uitspoeling of roestvorming mogelijk. Laarpodzolgronden komen voor in goed ontwaterde (hoger gelegen) gebieden waar wel sprake kon zijn van de afbraak van materiaal en de inspoeling van humeus in een B-horizont. Een wat dikkere A-horizont kan duiden op het aanbrengen van plaggen.¹⁰

⁹ Alterra 1960-1995

¹⁰ Boerma 1992

Afbeelding 5. Plangebied (rode steppels) geprojecteerd op de landschaps- en archeologische verwachtingskaart van de gemeente Coevorden.¹¹

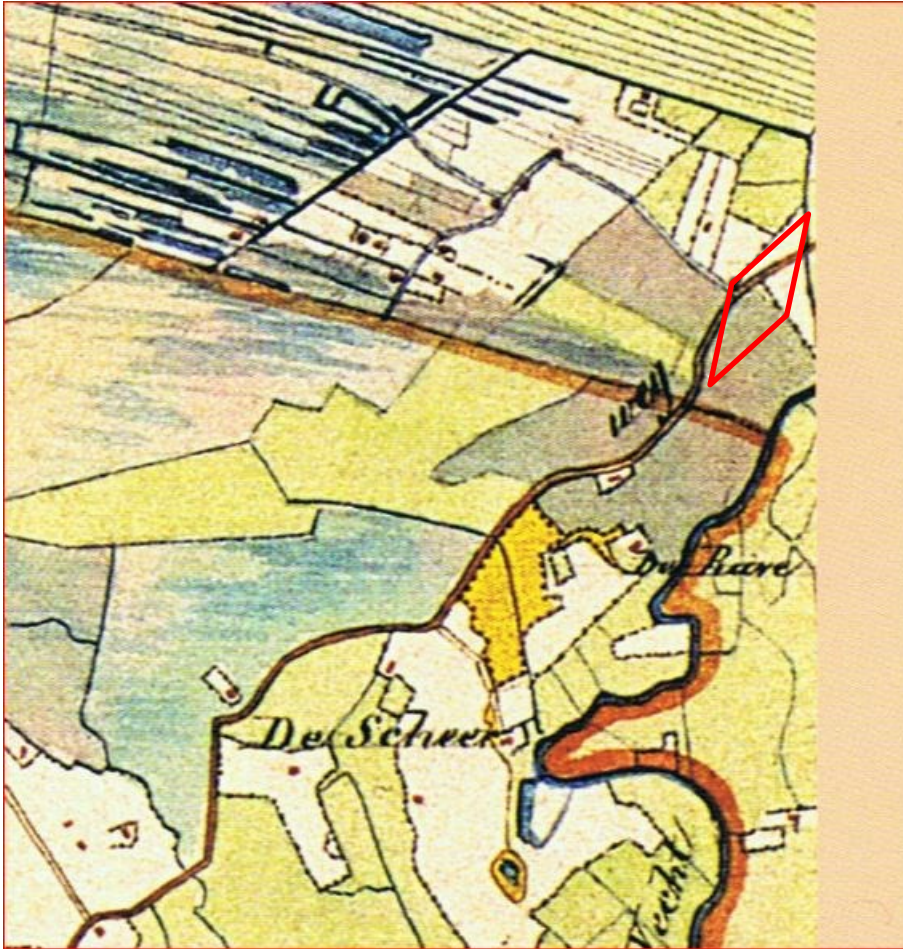
De landschappelijke situatie wordt samengevat in de hierboven weergegeven landschaps- en archeologische verwachtingskaart. De donkergrijze kleur is gekarteerd als een dekzandrug met een hoge archeologische verwachting. De grijze kleur is zijn dekzandwielingen met een middelhoge archeologische verwachting. De gele stip is een locatie waar resten van een voorde (doorwaatbare plaats in een beek/rivier) kunnen worden aangetroffen (zie afbeelding 5).

3.3 Historische situatie

Het plangebied is gelegen ten noordwesten van de Kleine Vecht. Een beek die stroomt van Coevorden naar het zuiden en uitmondt in de Overijsselse Vecht. Langs deze beek komen dekzandruggen en kopjes (rivierduinen) voor die getuige de onregelmatige verkaveling direct langs de beek al vanaf de vroege- of volle middeleeuwen in gebruik zijn genomen of waarvan de historie mogelijk nog verder terug gaat. Hierbij is het niet direct duidelijk welke delen wel en welke delen niet onder het veen hebben gelegen. Dat er op iets meer afstand van de beek een uitgebreid veengebied gelegen heeft is te zien aan de grote gebieden waar een regelmatige stroken verkavelingen voorkomt als gevolg ontginning en later grootschalige vervening. Het nabijgelegen Coevorden wordt in historische bronnen vermeld in 1148. De naam van het plaatsje Klooster dat ligt direct ten oosten van het plangebied wordt genoemd in 1328 als één huys geheiten ten Cloester. Het Huis ten Cloester stond waarschijnlijk op dezelfde plek als het klooster Maria in Campis dat in 1259 naar Assen werd verplaatst.¹²

¹¹ Gemeente Coevorden 2011, kaart 4

¹² Van Berkel en Samplonius 2006, lemma's Coevorden en Klooster

Afbeelding 6. Plangebied (rood) op een kaart uit de atlas van Huguenin 1819-1829 (niet op schaal, min of meer noordgericht).¹³

Uit de Hottinger atlas (1773-1794) valt voor de situatie in het plangebied te zeggen dat er nog geen sprake lijkt te zijn van bebouwing. Wel is op de kaart te zien dat in het gebied ten zuidwesten van Coevorden enkele akkertjes lagen, maar dat er vooral nog veel woeste grond voorkwam. Wel komt bebouwing voor in het plaatsje Klooster.¹⁴

Een oude kaart die een mooi beeld geeft van enkele decennia later (1819-1829) is de atlas van Huguenin uit de periode 1819-1829. Het plangebied ligt aan beide zijde van de toen als 'Coevorder weg of weg van Gramsbergen naar Coevorden' bekend staande doorgaande weg. Langs deze weg lagen verspreid enkele huiskampjes. Het plangebied is op deze kaart in gebruik als heide (zuidzijde) en akker (noordzijde). Op de kruising van de Kloosterweg en de Coevorderweg staat bebouwing ingetekend. Op de minuutplan 1811-1832 en de veldminuut uit 1851 blijkt dat grote delen van het plangebied in gebruik zijn als heide en deels als weide. Alleen een strook grond gelegen aan de weg van Gramsbergen naar Coevorden is dan in gebruik als akker. Ten zuidwesten van het plangebied is nu ook bebouwing verschenen, die op de kaart van Huguenin nog ontbreekt (zie afbeeldingen 6, 7a en 7b).

¹³ Versfelt en Schroor 2005

¹⁴ Versfelt 2003

Afbeelding 7a. Plangebied geprojecteerd op de veldminuut uit 1851, gebaseerd op de minuutplannen uit de periode 1811- 1832.¹⁵

Afbeelding 7b. De situatie weergegeven op de minuutplan met landgebruik (OAT).¹⁶

¹⁵ Bureau Militaire Verkenningen 1851

¹⁶ Kadaster 1811-1832

Op een Bonneblad uit 1912 en 1927 is de situatie in het plangebied niet wezenlijk veranderd. In 1954 is een voorganger van de huidige N34 reeds aanwezig. Deze weg lijkt te zijn aangelegd door het van oorsprong lager gelegen gebied ten oosten van de oude weg, die dan ook nog aanwezig is. Op de kaart uit 1963 is in de noordwesthoek een gedeelte van de oude weg verwijderd. Daarnaast zijn er twee gebouwen bijgekomen in de zuidwesthoek, in het gebied tussen de nieuwe en oude weg, en ook in de noordwesthoek zijn meerdere gebouwen verschenen. In 1975 is een gedeelte van deze bebouwing weer verdwenen. In 1987 is er in de noordoostzijde van het plangebied langs de N34 een tankstation verschenen, dat ook nu nog op de kaart te zien is (zie afbeelding 8).

Speciale aandacht dient er te zijn voor resten van een legerkamp uit het eind van de 16^e eeuw. Bij de archeologische begeleiding ten oosten van het plangebied is een waterput aangetroffen die mogelijk met een legerkamp te maken heeft.¹⁷ Ook werden veel militaire voorwerpen uit de 16^e en 17^e eeuw aangetroffen ten noorden van het plangebied.

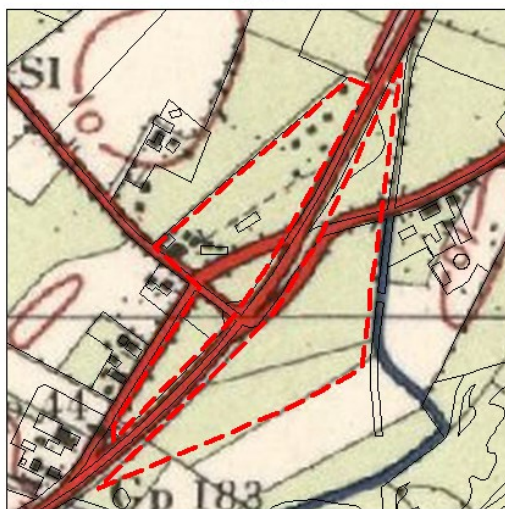
¹⁷ Van Beek 2006

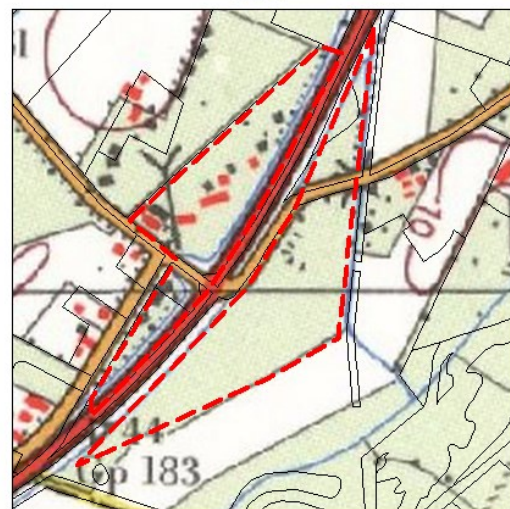
1912

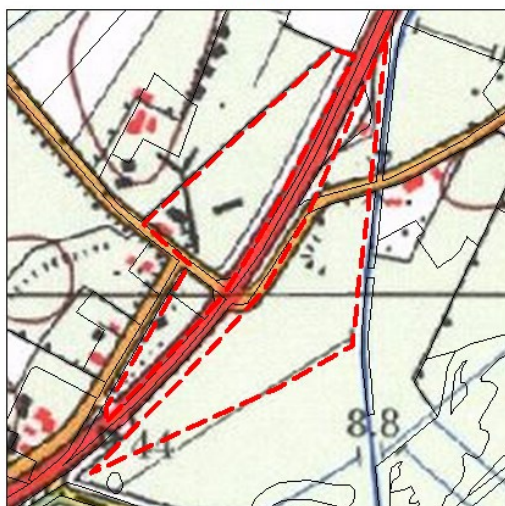
1927

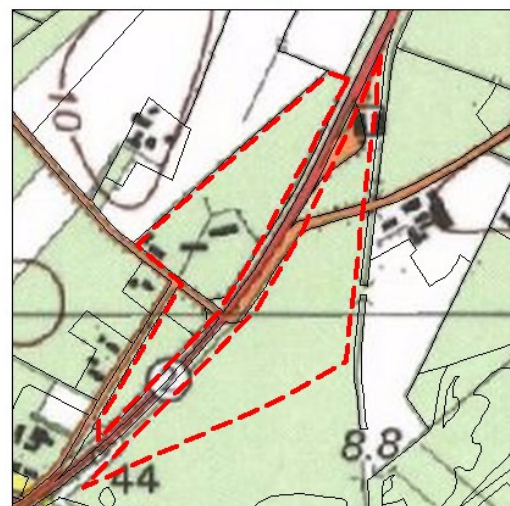
1957

1963

1975

1987

Afbeelding 8. Plangebied geprojecteerd op Bonnebladen uit 1912 en 1927 en op topografische kaarten 1:25.000 uit 1957, 1963, 1975 en 1987.¹⁸

¹⁸ Bureau Militaire Verkenningen 1900, 1927 en kadaster 1957, 1963, 1975 en 1987

3.4 Bekende archeologische terreinen, waarnemingen, vondst- en onderzoeksmeldingen

De ligging van de in de tekst genoemde AMK-terreinen, waarnemingen, vondstmeldingen en onderzoeksmeldingen is weergegeven in afbeelding 9.¹⁹

Ten noordoosten van het plangebied ligt AMK-terrein 14406. Dit betreft een terrein met daarin mogelijk sporen van het voormalige klooster Mariah in Campis en van Havezathe Ten Klooster. Het klooster is gesticht tussen 1234 en 1246, maar als spoedig daarna verlaten, verkocht en verplaatst naar Assen.

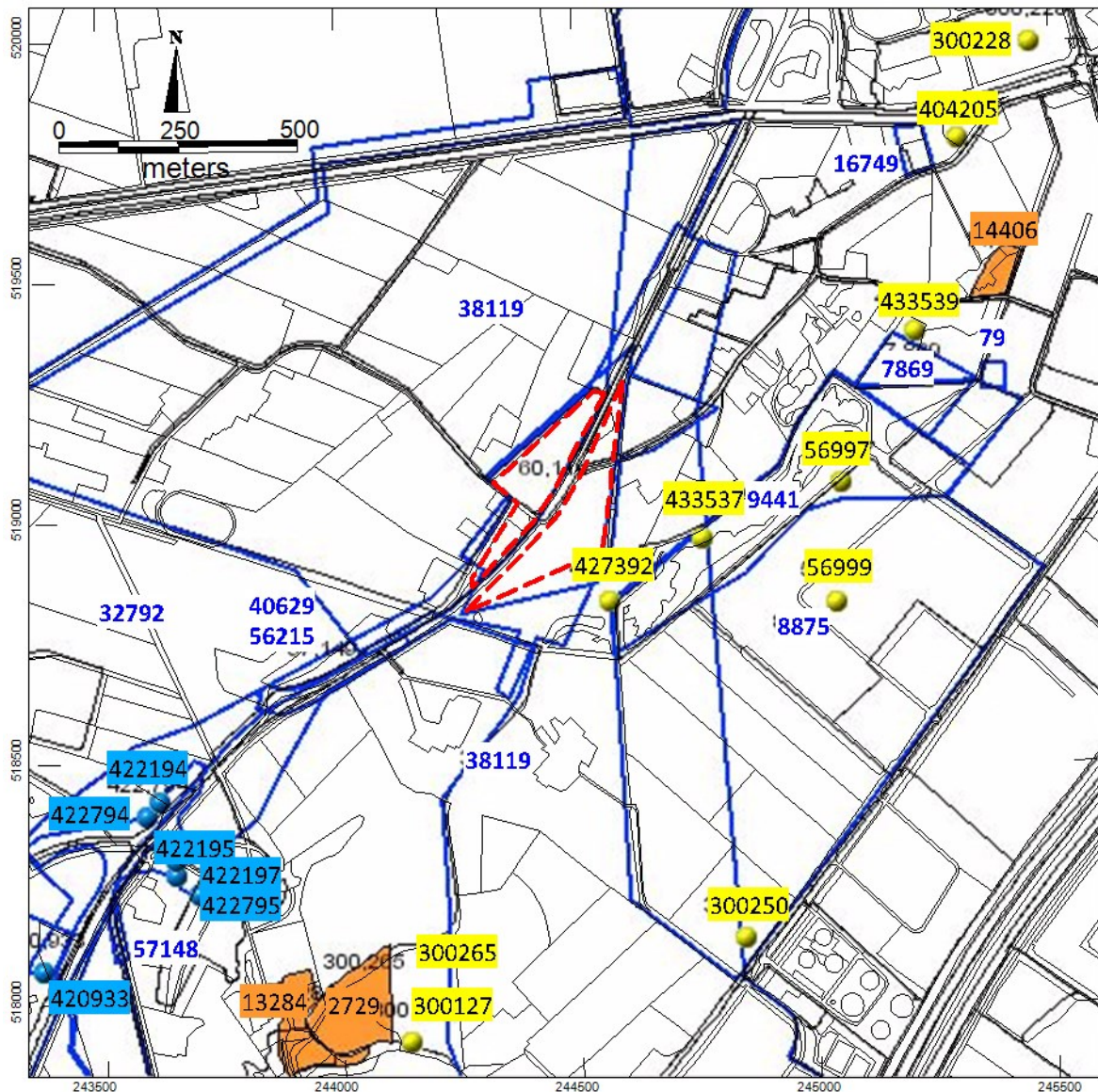
Ten zuiden van het plangebied liggen AMK-terrein 13284 en 2729. AMK-terrein 13284 (waarneming 300127) zijn de resten van een landhuis genaamd 'De Groote Schere'. Reeds in 1426 blijkt het huis ter Scheer te bestaan. In 1753 is het afgebroken. In 1820 en 1930 bouwde men een nieuw huis, echter waarschijnlijk niet op de plaatse van de oude havezathe.

AMK-terrein 2729 (waarneming 300265) betreft een terrein met vondsten van bewerkt vuursteen uit het mesolithicum.

In de onderstaande tabel zijn van noord naar zuid de waarnemingen in de omgeving van het plangebied opgenomen:

waarnemingnr.	vondsten	periode	complextype	methode
300228	munt	Romeins		metaaldetector
404205	Divers (zie onderzoeksmelding 7869)	Bronstijd-paleolithicum, volle- en late- middeleeuwen en nieuwe tijd	divers	opgraving
433539	Antropogene laag: mest, afval. Bewerkt vuursteen en aardewerk	Ijzertijd-paleolithicum en late middeleeuwen		booronderzoek
56997	Vuursteen afslag	Neolithicum-paleolithicum	onbekend	Veldkartering nabij dekzandkopje
56999	Vuursteen brok	Neolithicum-paleolithicum	onbekend	Veldkartering, bodem is geroerd
433537	Vuurstenen schrabber	Ijzertijd-paleolithicum		
433537	Baksteen en roodbakend geglazuurd aardewerk	Late middeleeuwen-nieuwe tijd	onbekend	booronderzoek
427392	Talrijke vondsten	Steentijd op rivierduinen, rituele depositie bij een voorde uit de ijzertijd; vroeg- en laatmiddeleeuwse bewoning; esgreppels uit de nieuwe tijd; resten van oorlogshandelingen en een waterput mogelijk van een legerkampement	diverse	Archeologische begeleiding reconstructie van de Kleine Vecht in de noordwestzijde van het Leeuwerikenveld te Coevorden.

¹⁹ Archis 2014

Afbeelding 9. Ligging van de hier besproken onderzoeksmeldingen (blauwe nrs., vondstmeldingen (nr. met blauwe achtergrond), waarnemingen (nr. met gele achtergrond) en AMK-terreinen (nr. met bruine achtergrond uit het archeologisch Informatie Systeem (Archis)).²⁰

Vondstmeldingen (onderzoeksmelding 56215 en 57148)

Het archeologisch karterend booronderzoek voor de uitbreiding van de N34 in de gemeente Hardenberg heeft ten zuidwesten van het plangebied vijf vondstmeldingen opgeleverd. Dit betreffen: een vuurstenenafslag (nr. 422194), een vuursteenafslag en brokken vuursteen (nr. 433794), roodbakend geglazuurd aardewerk (nr. 422195), vuursteenafslag (nr. 422197), een mogelijk huisplaats uit de periode neolithicum- late middeleeuwen (houtschoolspikkels en aardewerk) en een vuursteenvindplaats (nr. 422795).

Melding 420933 is leeg.

²⁰ Archis 2014

Onderzoeksmeldingen in Archis (zie afbeelding 8)

Onderzoeksmelding 38119 is een uitgebreid bureauonderzoek waaruit blijkt dat de archeologische verwachting op dekzandkopjes en ruggen hoog is voor resten uit de periode mesolithicum en neolithicum en resten uit de middeleeuwen.

32792; De groote Schere Holthorne. Dit betreft een booronderzoek ter plaatse van een aantal huiskavels verspreid over een groot gebied. Niet relevant geacht, niet nader bekeken.

57148 (zie melding 57140); archeologisch booronderzoek waarbij onder een esdek drie vindplaatsen zijn aangetroffen uit de periode mesolithicum-neolithicum.

Onderzoeksmelding 40629: Bureauonderzoek voor dat deel van het tracé van de N34 dat ligt binnen de gemeente Hardenberg. (BAAC-rapport V-10.0162).

Onderzoeksmelding 56215: grootschalig verkennend booronderzoek in het deel van het tracé van de N34 in de gemeente Hardenberg.

Onderzoeksmelding 9441 betreft een archeologische begeleiding uitgevoerd bij beekherstelwerkzaamheden van de Kleine Vecht. Dit onderzoek heeft veel vondsten opgeleverd, deze zijn samengevat bij de waarnemingen onder nr. 427392.²¹ Uit het rapport blijkt dat direct ten oosten van het plangebied fluvio-periglaciale afzettingen voorkomen. In verstoorde context is hier een kling aangetroffen. Daarnaast is er proto-steengoed, een botsplinter en een Karolingische munt aangetroffen. De vroegste bewoning dateert uit de steentijd, hiervoor zijn op alle drie de rivierduinen aanwijzingen aangetroffen. Een aangetroffen ijzertijd pot nabij een voorde is geïnterpreteerd als een vorm rituele depositie. Het is een belangrijke aanwijzing dat de beekovergang in de ijzertijd reeds gebruikt werd. De middeleeuwse vondsten zijn aanwijzingen voor de nabijheid van bewoning.

Onderzoeksmelding 7869 betreft een archeologische opgraving ter plaatse van het Leeuwerikenveld en heeft twee afvalkuilen uit de 12^e eeuw, een groot aantal greppels uit de nieuwe tijd en vijf begravingen (militairen) eveneens uit de nieuwe tijd opgeleverd (zie ook waarneming 404205).

Onderzoeksmelding 8875 betreft een booronderzoek en een oppervlaktekartering, waarbij mogelijk bewoningsresten zijn aangetroffen uit de steentijd en middeleeuwen. In het zuidelijk deel van het plangebied is rondom waarneming 300250 een dekzandkop aangetroffen met een deels intacte podzolbodem. Verder zijn in het beekdal van de Kleine Vecht diverse boringen met veen en rivierklei aangetroffen, die geïnterpreteerd zijn als restgeulvulling met een hoge archeologische verwachting. In het onderzoek wordt verder gesproken over de slag bij Ane (1227) die in dit gebied zou hebben plaatsgevonden.²² De resultaten van het vervolgonderzoek in de vorm van een archeologische begeleiding zijn hierboven besproken bij nr. 9441.

Melding 79 betreft een plaatsbepaling zonder aanvullende informatie.

Onderzoeksmelding 16749 betreft een booronderzoek waarbij een diepe bodemverstoring in het plangebied is aangetroffen. Een vervolgonderzoek werd niet nodig geacht.²³

²¹ Van Beek 2006

²² Molema en Bakker 2003

²³ Woltinge 2006

Afbeelding 10. Plangebied geprojecteerd op de beleidskaart archeologie van de gemeente Coevorden.²⁴

Beleidskaart archeologie (zie afbeelding 10)

De beleidskaart archeologie van de Gemeente Coevorden geeft voor het plangebied aan dat het ligt in categorie 4 (bruin-rode kleur) en categorie 2 (lichtbruine kleur) gebieden. De kaart volgt hierbij de landschapskaart, waarvan de contouren zijn overgenomen van de geomorfologische kaart 1:50.000. Categorie 4 betreft de dekzandrug en categorie 2 de dekzandwieling. Categorie 4 betekent dat onderzoek noodzakelijk is bij elke bodemingreep dieper dan 30 cm. Categorie 2 betekent dat onderzoek noodzakelijk is bij bodemingrepen dieper dan 30 cm-mv over een oppervlakte groter dan 500 m².²⁵

4 Archeologische verwachting

Op basis van de hoogtekarte van het AHN en oude kaarten blijkt dat het gebied ten zuidoosten van de Coevorderweg oorspronkelijk deel uit maakte van het laag gelegen gebied. Hiermee is het laaggelegen gebied aanzienlijk groter dan dat de landschapskaart van de gemeente Coevorden aangeeft. In dit laag gelegen gebied worden dekzandwielingen of, zoals uit de archeologische begeleiding ten oosten van het plangebied is gebleken, fluvio-periglaciaire afzettingen, verwacht. Deze afzettingen kunnen ook verwacht worden in het lager gelegen uiterste noorden van het plangebied. Langs de oostgrens van het plangebied is mogelijk een fossiel dal aanwezig dat ten zuidoosten van het plangebied aansluit op het dal van de Kleine Vecht. De landschaps- en archeologische verwachtingenkaart geeft hier een plek aan voor een mogelijke voorde (zie afbeelding 5).

²⁴ Gemeente Coevorden 2011, kaart 5

²⁵ Gemeente Coevorden 2011

Verder kunnen in de lagere deel van het landschap, op kleine verhogingen resten uit de steentijd verwacht worden. De verwachting is dat de Coevorderweg lag op een hoge smalle dekzandrug (rivierduin), die ten noorden van de Coevorderweg mogelijk wat breder was. Hier lagen in het verleden immers nog akkers. Uit de oude kaarten is gebleken dat hier ten noorden van de weg Klooster in de nieuwe tijd een huisplaats lag.

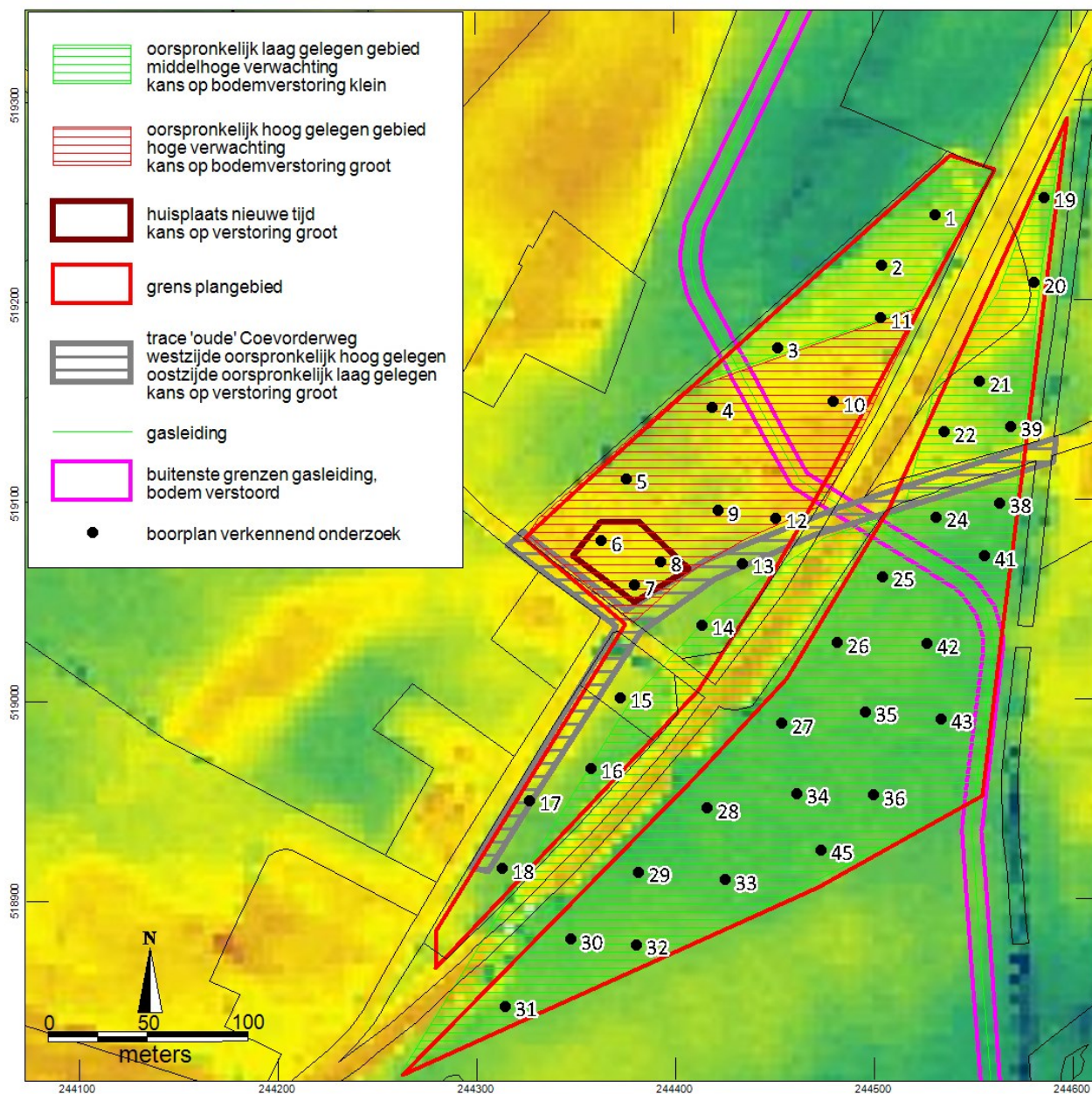
Op basis van vondsten in de omgeving, met name de archeologische begeleiding in en direct langs het beekdal van de Kleine Vecht, is gebleken dat archeologische resten verwacht worden vanaf het laat paleolithicum t/m nieuwe tijd. Niet geheel duidelijk is in hoeverre veenbedekking een hiaat in de bewoningscontinuïteit in de omgeving heeft doen ontstaan. Vuursteensites worden verwacht op de zandkoppen of andere minder uitgesproken hoogten langs het beekdal. Op de hogere zandkoppen worden huiskampen verwacht vanaf de volle middeleeuwen t/m de nieuwe tijd.

De aanwijzingen in de omgeving voor vondsten van landbouwers uit de periode laat neolithicum volle middeleeuwen zijn beperkt. Mogelijk heeft dit te maken met de relatief kleine zandkoppen, die voor landbouw maar beperkte mogelijkheden lijken te hebben gehad. De kans op het aantreffen van resten in de vorm van vuursteensites van jagers en verzamelaars en nederzettingen uit de perioden volle- en late middeleeuwen en nieuwe tijd wordt hoog geacht. Eventueel kunnen nog resten aanwezig zijn die in verband kunnen worden gebracht met een legerkamp van het beleg van Coevorden.

Archeologische resten worden verwacht in de top van pleistocene afzettingen, direct onder de bouwvoor. De archeologische laag kan bestaan uit een strooiing van aardewerk en of vuursteen. Daarnaast kunnen archeologische vondsten gedaan worden in aanwezige venige- of kleiige vullingen van geulen.

Bekende bodemverstoringen

De groundbewerking in de nieuwe tijd kunnen ervoor gezorgd hebben dat de top van het oorspronkelijke bodem profiel volledig verploegd of door andere graafwerkzaamheden verstoord is. Anderzijds zijn de oorspronkelijk laaggelegen gebieden mogelijk opgehoogd. Daarnaast loopt centraal door het plangebied een gasleiding van de NAM. Hier is de bodem eveneens over een strook van circa 10 meter vergraven.

Afbeelding 11. Archeologische verwachting op de kaart met een boorplan.

5 Conclusies

- *Wat zijn de aardkundige kenmerken van het (historische) landschap waarin het plangebied ligt?* Uit het bureauonderzoek blijkt dat het oorspronkelijk laag gelegen gebied groter is dan op de verwachtingskaart van de gemeente staat aangegeven. In dit laaggelegen gebied zijn dekzandwelingen of fluvio-periglaciaire afzettingen te verwachten met eerdgronden of indien sprake is geweest van goede ontwatering podzolgronden. In het laaggelegen gebied kunnen met veen en klei opgevulde fossiele stroomgeulen voorkomen. Het noordwestelijk deel van het plangebied is van oorsprong een hoog gelegen zandkop, hier worden podzolgronden verwacht.
- *Zijn er archeologische waarden te verwachten in het plangebied?*
In het van oorsprong laaggelegen deel van het plangebied kunnen lichte verhogingen worden verwacht die mogelijk gediend kunnen hebben als uitvalsbasis voor jagers en verzamelaars. In eventuele fossiele geulen kunnen allerlei archeologische organische resten voorkomen zoals bijvoorbeeld depositie vondsten en bouwwerken die te maken hebben met een oversteekplaats (voorde). Op de van oorsprong aanwezige zandkop kunnen jachtkampjes worden verwacht van jagers en verzamelaars en huisplaatsen vanaf uit de periode volle middeleeuwen-nieuwe tijd.
- *Zo ja. Wat is de aard en diepteligging van eventueel aanwezige archeologische resten?*
Archeologische resten worden verwacht in de top van het pleistocene zand of in kleiige en venige geulvullingen.
- *Kan een uitspraak worden gedaan over de eventuele verstoringsdiepte van de bodem?*
In het van oorsprong hooggelegen gedeelte van de bodem is de kans op bodemverstoringen groot, als gevolg van alle activiteiten die zich de laatste 100 jaar binnen het plangebied hebben afgespeeld. Ter plaatse van de gasleiding is de bodem zeker verstoord. In het van oorsprong lager gelegen gedeelte zal de bodem naar verwachting minder verstoord zijn.
- *In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen graafwerkzaamheden?*
Verwacht wordt dat bij het aanleggen van weg-cunetten de rotondes en bermsloten de bodem tot in de archeologische lagen (top van het pleistocene zand) geroerd wordt.
- *Is een archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk? Zo ja welk type?*
Om het archeologisch verwachtingsmodel te verfijnen en kansarme zones en kansrijke zones op te sporen wordt aangeraden om een verkennend booronderzoek uit te voeren.

6 Aanbeveling

Op basis van het bureauonderzoek wordt aanbevolen om in het plangebied een archeologische vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een verkennend booronderzoek. Doel van het verkennend booronderzoek zal moeten zijn om de bodemopbouw in het plangebied in kaart te brengen. Duidelijk moet worden waar de grenzen liggen tussen het van oorsprong hoog- en het van oorsprong laag gelegen gebied en in hoeverre de bodem nog intact is.

Dit aanbeveling dient te worden voorgelegd aan de bevoegde overheid in dit geval de Gemeente Coevorden. Deze zullen op basis van de aangeleverde gegevens een selectie besluit nemen over deze aanbeveling.

Literatuur

- Bakker, H. de & J. Schelling, 1989. Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. Staring Centrum Wageningen.
- Boerma, J.A.K., 1992: Basisbegrippen van de bodemkunde. Rijksuniversiteit Utrecht, Vakgroep Fysische Geografie.
- Bosch, J.H.A., 2008: Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1. Op basis van de Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 5.2. Deltares-rapport 2008-U-R0881/A.
- Centraal College van Deskundigen, 2013: Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.3).
- De Mulder F.J., e.a., 2003: De ondergrond van Nederland. Wolters-Noordhoff bv Gelderland/Houten. The Netherlands.
- Gemeente Coevorden 2011. Het Kapitaal van Coevorden. Erfgoednota.
- Mollema, J. en A.M. Bakker 2003: Plangebied Leeuwerikenveld 2, gemeente Coevorden; een inventariserend archeologisch onderzoek. RAAP-Notitie 544.
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989: Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters, Nederlands Normalisatie-instituut Delft.
- Van Beek, J.L., 2006: Plangebied 't Klooster te Coevorden, gemeente Coevorden; een archeologische begeleiding. RAAP-rapport 1443.
- Woltinge, I., 2006. Een inventariserend archeologisch veldonderzoek in het plangebied de Klooster te Coevorden, gemeenten Coevorden (Dr.). Steekproefrapport 2006-04/09.

Bronnen geraadpleegde kaarten

- Alterra 1960-1995: Bodemkaart van Nederland digitaal 1:50.000, geraadpleegd op ARCHIS II
- Alterra 2003: Geomorfologische kaart van Nederland digitaal 1:50.000, geraadpleegd op ARCHIS II
- Actueel Hoogtebestand Nederland: <http://ahn.geodan.nl/ahn/>.
- Archis 2014: Archeologisch Informatie Systeem (<http://archis2.archis.nl/archisii/html/index.html>).
- Gemeente Coevorden 2011, kaart 4: Landschaps- en archeologische verwachtingskaart Coevorden.
- Gemeente Coevorden 2011, kaart 5: Beleidskaart archeologie Coevorden.
- Bureau Militaire Verkenningen, 1851: Veldminuut, Coevorden, getekend door W.B. Bunnik.
Geraadpleegd op www.watwaswaar.nl
- Bureau Militaire Verkenningen, jaargangen 1912 en 1927: Bonnebladen, kaartblad 275 Coevorden.
Geraadpleegd op www.watwaswaar.nl
- Kadaster 1811-1832: Minuutplan, Coevorden, sectie A, blad 05. Geraadpleegd op <http://www.watwaswaar.nl>
- Kadaster, jaargangen 1957, 1963, 1975 en 1987: Topografische kaart 1: 25.000 blad 22E Coevorden.
Geraadpleegd op <http://www.watwaswaar.nl>.
- Kadaster 2012: Topografische ondergrond van Nederland schalen 1: 10.000 en 1: 25.000.
<http://www.kadaster.nl/top10nl> (open data).
- Versfelt, H.J., 2003: De Hottinger-atlas van Noord- en Oost-Nederland 1773-1794.
- Versfelt, H.J. en M. Schroor, 2005: De atlas van Huguenin 1819-1829. Militair-topografische kaarten van Noord-Nederland. Heveskes uitgevers.

Bijlage 1. Impressie toekomstige situatie

(Bron: Roobeek advies)

(Bron: Roobeek Advies)

(Bron: Roobeek Advies)